

EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2014/15:51 EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen och utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

I propositionen föreslår regeringen de kompletterande bestämmelser som behövs för att Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor ska kunna tillämpas i Sverige. Genom förordningen, som blev direkt tillämplig i EU:s medlemsstater den 11 januari 2015, införs regler om att kontaktförbudsliknande skyddsåtgärder som har meddelats i en medlemsstat ska erkännas och få effekt även i en annan medlemsstat, om den skyddsbehövande beger sig till den staten. Erkännandet ska inte kräva något särskilt förfarande.

De kompletterande bestämmelserna rör frågor om behörig myndighet och behörig domstol. Inga svenska skyddsåtgärder bedöms falla inom EU-förordningens tillämpningsområde. Regeringen lämnar därför förslag till förfarande endast för återopande av utländska skyddsåtgärder i Sverige. Bestämmelserna införs i en särskild lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen.

Den nya lagen och en följdändring i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2015.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (SD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder	5
Särskilt yttrande	7
EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder (SD)	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:51 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 19 mars 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Pia Hallström (M), Stefan Nilsson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2014/15:51 EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder föreslår regeringen de kompletterande bestämmelser som behövs för att EU-förordningen ska kunna tillämpas i Sverige.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut framgår av bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.
Se särskilt yttrande (SD)

Bakgrund

Direktivet om den europeiska skyddsordern antogs i december 2011 efter ett medlemsstatsinitiativ om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder. Direktivet syftade ursprungligen till att utgöra ett heltäckande instrument om samarbete kring medlemsstaternas samtliga kontaktförbudsliknande beslut, oavsett i vilket förfarande åtgärden var beslutad. Under förhandlingarna kom direktivets tillämpningsområde i relation till den rättsliga grunden att ifrågasättas. Mot den bakgrunden presenterade kommissionen i maj 2011 ett förslag till en förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. I samband med detta begränsades förslaget till direktiv till att gälla enbart skyddsåtgärder beslutade i straffrättsliga frågor. Direktivet och förordningen kompletterar därmed varandra och syftar till att tillsammans bilda ett heltäckande system för ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder. Till skillnad från direktivet är förordningen direkt tillämplig i varje medlemsstat och behöver inte genomföras i nationell rätt. Detta hindrar inte att det införs kompletterande bestämmelser av verkställande karaktär. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att förordningen kan tillämpas i praktiken och att den får ett effektivt genomslag.

Propositionen

I propositionen anför regeringen att EU:s förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder¹ är direkt tillämplig i nationell rätt, vilket innebär att den varken ska eller får inkorporeras i eller transformeras till nationell rätt. Det kan dock behövas kompletterande bestämmelser på nationell nivå för att förordningen ska kunna tillämpas i den nationella rättsordningen. Förordningen innehåller bl.a. bestämmelser som kräver att medlemsstaterna utser behörig domstol samt en uppmaning om att nationellt reglera förfarandet för justering av en skyddsåtgärd (artiklarna 11.2 och 18.1 a). Det behövs alltså nationella föreskrifter av såväl administrativ som processuell natur.

Enligt regeringen kan de bestämmelser som behövs för att komplettera förordningen svårligen inordnas i något befintligt regelverk. Bestämmelserna bör

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

i stället införas i en ny särskild lag. Lagen bör benämnas lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

Vidare föreslår regeringen att åklagaren på den ort där skyddsåtgärden helt eller huvudsakligen ska gälla ska vara behörig myndighet enligt EU-förordningen.

Regeringen föreslår vidare att den tingsrätt där behörig åklagare ska föra talan i brottmål i allmänhet ska vara behörig att pröva överklaganden av åklagarens beslut om justering av en skyddsåtgärd som åberopats i Sverige. När det gäller att pröva ansökningar om vägran av erkännande av en skyddsåtgärd föreslås att Stockholms tingsrätt ska vara behörig domstol. Stockholms tingsrätt föreslås vidare få lämna över en ansökan om vägran av erkännande till en annan tingsrätt om det vid den andra tingsrätten finns ett ärende som har nära samband med det förstnämnda ärendet och ett överlämnande kan ske utan avsevärd olägenhet för någon part. Vid rättens prövning föreslås att lagen (1996:242) om domstolsärenden ska vara tillämplig.

Regeringen föreslår också att sekretess ska gälla i ärenden om skyddsåtgärder enligt förordningen, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Eftersom regeringen bedömer att inga svenska skyddsåtgärder omfattas av förordningen lämnas förslag till förfarande endast för åberopande av svenska skyddsåtgärder i Sverige.

Den nya lagen och ändringen i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2015.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet finner att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformade och att de bör antas. Med detta föreslår utskottet att riksdagen antar de lagförslag som läggs fram i propositionen.

Särskilt yttrande

EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder (SD)

Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD) anför:

Sverigedemokraterna har sedan tidigare framfört kritik mot detta förslag. Vi är kritiska mot förslaget ur två aspekter. Dels är vi generellt emot principen att ett annat land ska avgöra hur svenska myndigheter ska agera. Det finns naturligtvis en poäng med att man ska ha effektiva system för att skydda personer som reser mellan länderna. Dock skulle vi så fall föredra ett system där det finns en möjlighet för Sverige att ändra beslut i de fall där det finns särskilda skäl. Utöver det är vi också generellt negativt inställda till att frågor regleras på överstatlig nivå i form av förordningar.

I och med att förordningen är tillämplig i EU:s medlemsstater sedan den 11 januari 2015 anser vi dock att det saknas anledning att nu reservera oss mot de följdändringar som är nödvändiga med anledning av förordningen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:51 EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 av den 12 juni 2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

2 § Åklagaren på den ort där skyddsåtgärden helt eller huvudsakligen ska gälla är behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013, i den ursprungliga lydelsen.

3 § Behörig domstol enligt artikel 11 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013, i den ursprungliga lydelsen, är den tingsrätt där åklagaren ska föra talan i brottmål i allmänhet.

Behörig domstol enligt artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013, i den ursprungliga lydelsen, är Stockholms tingsrätt.

Vid rättens prövning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden.

4 § Stockholms tingsrätt får för gemensam handläggning lämna över en ansökan enligt artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013, i den ursprungliga lydelsen, till en annan tingsrätt om det vid den andra tingsrätten finns ett ärende som har nära samband med det förstnämnda ärendet och ett överlämnande kan ske utan avsevärd olägenhet för någon part.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2015.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 5 § och rubriken närmast före 35 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

Kontaktförbud

Kontaktförbud och andra skyddsåtgärder

Sekretess gäller i ärende enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

5 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende

1. enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud, eller

2. om en skyddsåtgärd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 av den 12 juni 2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor, i den ursprungliga lydelsen.

Sekretessen gäller inte beslut i ärende.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:494.